

ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

«Η ΚΡΙΣΗ ΩΣ ΕΥΚΑΙΡΙΑ: ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΗΜΕΡΑ»

Πέμπτη 7 Απριλίου 2011, Hilton, Athens

Ι.Ν. Δεσύπρης

Διευθυντής Ρυθμιστικών Θεμάτων

ΟΜΙΛΟΣ ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ Α.Ε

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι Υπουργοί σας ευχαριστώ εκ μέρους του Ομίλου για την πρόσκληση.

Όπως είναι γνωστό, ο Όμιλος Μυτιληναίος Α.Ε. αποτελεί μία από τις πλέον δυναμικές και υγιείς επιχειρηματικές μονάδες της Ελλάδας, και δραστηριοποιείται τόσο στη βιομηχανία μέσα από την «Αλουμίνιο Α.Ε.», η οποία αποτελεί και τον μεγαλύτερο καταναλωτή ηλεκτρισμού υψηλής τάσης στη χώρα, όσο και μέσα από το μεγαλύτερο κατασκευαστή θερμικών σταθμών στην νοτιοανατολική Ευρώπη, τη ΜΕΤΚΑ. Στο χώρο της παραγωγής και διαχείρισης ενέργειας, ο Όμιλος

δραστηριοποιείται με την 100% θυγατρική του ηλεκτρική εταιρία, την PROTERGIA, καθώς και την εταιρία αερίου M&M Gas, η οποία αποτελεί JV με τη MOTOR OIL.

Ο ενεργειακός προσανατολισμός του Ομίλου έχει στοχεύσει, από τα πρώτα του βήματα στις αρχές του 2000, στην ηλεκτροπαραγωγή από φυσικό αέριο και από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Με ένα ταχύτατα αναπτυσσόμενο ενεργειακό χαρτοφυλάκιο, που αναμένεται να φτάσει τα **1200 MW μέσα στο 2011**, η ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ διαδραματίζει ενεργό ρόλο στις ενεργειακές εξελίξεις, όπως η πλήρης απελευθέρωση της αγοράς φυσικού αερίου και η εξάλειψη των στρεβλώσεων της ελληνικής ενεργειακής αγοράς.

Ενεργή είναι η παρουσία του Ομίλου και στον χώρο των ΑΠΕ, που αποτελούν την κατεξοχήν πράσινη λύση στον τομέα της ενεργειακής ανάπτυξης. Ήδη, 32 MW ΑΠΕ βρίσκονται σε πλήρη εμπορική λειτουργία, και 800 MW ΑΠΕ βρίσκονται σε διάφορα στάδια υλοποίησης και αναμένονται να ενισχύσουν άμεσα το ενεργειακό χαρτοφυλάκιο της ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ.

Αξίζει να σημειώσω ιδιαίτερα ότι ο σταθμός συμπαραγωγής , είναι ο μεγαλύτερος στη νοτιοανατολική Ευρώπη, και αποτελεί το καμάρι της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διότι συμβάλλει σημαντικά στην εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας της χώρας και στη μείωση των ρύπων μέσω υψηλής ποιότητας τεχνολογίας. Αυτή την εξοικονόμηση σε ενέργεια και ρύπους την καρπούται η Ελλάδα στο σύνολό της, η τεχνολογία δε αυτή συμβάλλει ουσιαστικά στην επίτευξη του στόχου του 20-20-20.

Δεν είναι τυχαίο ότι οι σημαντικότερες ιδιωτικές επενδύσεις μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 τόσο σε όγκο όσο και σε τεχνολογία έγιναν, και συνεχίζουν να γίνονται, στον τομέα της ηλεκτροπαραγωγής. Οι συνολικές επενδύσεις του Ομίλου στον τομέα αυτό ανέρχονται σήμερα σε περίπου 1 δισεκατομμύριο Ευρώ, ενώ ο Σύνδεσμος των Ηλεκτροπαραγωγών εκτιμά ότι το σύνολο των επενδεδυμένων κεφαλαίων σε ανεξάρτητους θερμικούς σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής ανέρχονται σε περίπου 2,5 δισεκατομμύρια ευρώ. Οι πολιτικές για την κλιματική αλλαγή απλά επέτειναν τις επενδύσεις σε τεχνολογία, εντούτοις ο

στοχαστικός χαρακτήρας των ανανεώσιμων συμπάρεσυρε την αναγκαιότητα σε συμβατικούς θερμικούς σταθμούς, φυσικά τεχνολογικά εξελιγμένους, ώστε να ανταποκρίνονται στις τρέχουσες πολιτικές. Είναι γνωστό ότι οι σταθμοί αυτοί χρησιμοποιούν φυσικό αέριο. Και ενώ οι αποφάσεις για τις επενδύσεις αυτές ελήφθησαν με βάση μία απελευθερωμένη αγορά το 2006, διαπιστώνεται ότι από την πρώτη έκδοση του Κώδικα Συναλλαγών Ηλεκτρικής Ενέργειας μέχρι τον σημερινό έγιναν πολλές παρεμβάσεις προς το χειρότερο, με αποτέλεσμα να επιτραπεί η στρέβλωση της αγοράς αυτής και να τίθενται σε σοβαρό κίνδυνο οι επενδύσεις.

Είναι αλήθεια ότι ως Χώρα πλέον καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε σε μικρό χρονικό διάστημα αλλαγές στην αγορά ενέργειας οι οποίες, εν πολλοίς, είχαν επισημανθεί στο παρελθόν από πολύ σοβαρά στελέχη της ενεργειακής αγοράς, αλλά και από επιφανείς επιχειρηματίες και στελέχη των εταιριών ηλεκτρισμού. Αυτά που μας ζητούνται, ξέρετε, αφορούν κυρίως την προσαρμογή της αγοράς μας στα ευρωπαϊκά πρότυπα. Το αποτέλεσμα θα πρέπει να είναι ότι ο

τελικός καταναλωτής θα έχει δικαίωμα πρόσβασης σε ενεργειακές υπηρεσίες ανταγωνιστικού κόστους και ικανοποιητικής αξιοπιστίας.

Και είναι επίσης αλήθεια ότι ενώ όλη η Ευρώπη διαμορφώνει με τις Συνόδους της Φλωρεντίας και της Μαδρίτης το επόμενο πακέτο μέτρων, όχι απλά απελευθέρωσης ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου τα οποία θεωρούνται ότι έχουν ήδη επιτευχθεί αλλά της πλήρους ομογενοποίησης των ενεργειακών αγορών, με χρονικό ορίζοντα το 2015, στη Χώρα μας ακόμα συζητάμε πως θα κλείσουμε τα θέματα των Οδηγιών της δεκαετίας του ενενήντα. Το αποτέλεσμα είναι να έχει καταστεί αφόρητη η πίεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η αγορά ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα πρέπει να ορθολογικοποιηθεί και να γίνει κοστοστρεφής, να θεσμοθετηθεί ο εμπορικός ρόλος των νερών για κάλυψη αιχμών, να ενταχθεί το πραγματικό κόστος του διοξειδίου του άνθρακα ώστε να ποινολογούνται οι ρυπογόνες μονάδες, να θεσμοθετηθεί η αγορά βοηθητικών υπηρεσιών, να μπουν οι

διμερείς συμβάσεις στην αγορά που θα βοηθήσουν τη βιομηχανία να είναι ανταγωνιστική και να επιβιώσει τις δύσκολες αυτές ώρες, να διευκολυνθεί εν τέλει η πρόσβαση σε ηλεκτρική παραγωγή από λιγνίτη και υδροηλεκτρικά, και να θεσμοθετηθούν οι εμπορικές και χρηματιστηριακές διεργασίες μέσα από μία ελεύθερη δευτερογενή αγορά .

Στην πραγματικότητα, ακόμα και η εκτενής αναφορά στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας που περιλαμβάνεται στο περίφημο Μνημόνιο, δεν είναι τίποτα περισσότερο από την πλήρη προσαρμογή στο Τρίτο Πακέτο μέτρων για την προώθηση της ομογενοποιημένης εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

Αναφέρθηκα στο στόχο του 2015. Η Ελλάδα συμμετέχει σε αυτές τις διαδικασίες, επομένως είναι γνωστά τα επόμενα βήματα. Στο φυσικό αέριο, για παράδειγμα, διαμορφώνεται ένα Gas Target Model με χαρακτηριστικά ελεύθερης διακίνησης αερίου, δευτερογενή αγορά δυναμικότητας, κοινή διαχείριση διασυνοριακών φορτίων. Παρόμοιες συνθήκες

διαμορφώνονται και στον ηλεκτρισμό. Έχει διαμορφωθεί κατάλογος προτεραιοτήτων σε επενδύσεις διασυνοριακών διασυνδέσεων ώστε να διευκολυνθεί η ομογενοποίηση της εσωτερικής αγοράς, ύψους περίπου **1 τρισεκατομμυρίου ευρώ** μέχρι το 2020 και γίνονται διαβουλεύσεις με ιδιωτικά κεφάλαια για την υλοποίησή τους. Αυτό που ήδη ζητείται μέσα από το Τρίτο πακέτο μέτρων, είναι η ενιαία Ρυθμιστική και η θεσμική σταθερότητα στα Κράτη Μέλη, και για αυτό ήδη εγκατεστάθηκαν ευρωπαϊοί ρυθμιστές και διαχειριστές. Δημιουργήθηκε ήδη και λειτουργεί μία νέα διοικητική δομή σε ευρωπαϊκό πλέον επίπεδο, η οποία ομογενοποιεί τις ρυθμιστικές πρακτικές, προτείνει και ελέγχει τις επενδύσεις προς την επίτευξη του στόχου της ενιαίας εσωτερικής αγοράς στην ενέργεια.

Είναι φανερό ότι ο ρόλος της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας είναι κομβικός στη διαδικασία αυτή, τόσο ως ελέγχοντας όσο και ως ελεγχόμενου από τον υπερκείμενο ευρωπαϊό Ρυθμιστή. Η τρέχουσα Ρυθμιστική Αρχή επέδειξε κατά τη διάρκεια της χρονιάς που πέρασε μία εξαιρετική δυναμική προς αυτή την

κατεύθυνση. Η ΡΑΕ, όπως σε όλες τις αναπτυγμένες χώρες, πρέπει να έχει τη διοικητική, οικονομική και τεχνική αυτοτέλεια να ρυθμίζει, να ελέγχει και να επιβάλλει με βάση τους νόμους και τους Κώδικες, όπως ακριβώς επιβάλλει το τρίτο νομοθετικό πακέτο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και όπως επιβάλλουν οι υποχρεώσεις της χώρας. Όπως και στα 27 κράτη- μέλη ο Ρυθμιστής οφείλει να αποτελέσει το «τελευταίο καταφύγιο» της ομαλής λειτουργίας της αγοράς ενέργειας στη χώρα, και να ελέγχεται γι' αυτό από τον υπερκείμενό του ευρωπαϊκό Ρυθμιστή. Πιστεύουμε ότι στην ενεργειακή αγορά, αυτό αποτελεί τη μεγαλύτερη μεταρρύθμιση.

Αναφέρθηκα πιο πάνω στο πρόγραμμα των επενδύσεων που πρέπει να γίνουν σε αυτή τη δεκαετία σε παραγωγή και υποδομές (Communication on “Energy Infrastructure priorities for 2020 and beyond”) προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της κλιματικής αλλαγής, της ασφάλειας προμηθειών και της ομογενοποίησης της εσωτερικής αγοράς ενέργειας. Σε ειδικότερο κείμενο για τις ανανεώσιμες (Communication on “Renewable Energy: Progressing towards the 2020 target”) η ΕΕ

παραδέχεται ότι από τα σημερινά επίπεδα των 35 δισεκατομμυρίων το χρόνο επενδύσεις σε ΑΠΕ θα πρέπει να φτάσουμε στα 70 δισεκατομμύρια ετησίως προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος.

Σύμφωνα με τον Mark van Stiphout, Βοηθό του Γενικού Διευθυντή Philip Lowe, η Επιτροπή επεξεργάζεται επί του παρόντος τις νομοθετικές προτάσεις για τις υποδομές. Η Επιτροπή επικεντρώνεται σε τέσσερα βασικά σημεία. Πρώτον, είναι η διατύπωση κριτηρίων επιλογής για τα λεγόμενα «έργα ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος». Μία από τις κεντρικές ιδέες του πακέτου υποδομών είναι ότι η ΕΕ πρέπει να θέσει σαφείς προτεραιότητες. Τα έργα που εμπίπτουν στο πλαίσιο αυτών των προτεραιοτήτων θα υποστηριχθούν ενεργά από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Δεύτερον, προσπαθεί να βρει τρόπους για την επιτάχυνση των διαδικασιών αδειοδότησης και, ίσως ακόμη πιο σημαντικό, να ενισχύσει την «δημόσια αποδοχή» εξηγώντας καλύτερα τα οφέλη των νέων ενεργειακών υποδομών. Τρίτο, προσπαθεί να διατυπώσει αρχές για το πώς να κατανεμηθούν δαπάνες για επενδύσεις σε υποδομές. Η

ίδρυση του ACER (Οργανισμού Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας), δημιουργεί ένα «ad hoc μηχανισμό» για την επίλυση των συγκρούσεων των συμφερόντων μεταξύ των Διαχειριστών ή/και εταιριών εκμετάλλευσης δικτύων οι οποίοι λειτουργούν δίκτυα φυσικού αερίου και δίκτυα ηλεκτρισμού. Τέταρτον, η Επιτροπή δημιουργεί μια «εργαλειοθήκη» με «καινοτόμες λύσεις που βασίζονται στην αγορά». Αυτές περιλαμβάνουν τρόπους συμμετοχής στο κεφάλαιο, στοχευμένες παροχές για ομόλογα έργου, δυνατότητες επιμερισμού των κινδύνων, δημόσιους και ιδιωτικούς συνεταιρισμούς και εγγυήσεις δανείων. Μια συγκεκριμένη πρόταση αναμένεται τον Ιούνιο.

Είναι προφανές ότι μέσα από το πακέτο των επενδύσεων για υποδομές η ΕΕ ταυτίζει τις επενδύσεις για την κλιματική αλλαγή, αυτό που λέμε «πράσινη ανάπτυξη», με την ομογενοποίηση της εσωτερικής αγοράς ενέργειας.

Στην Ελλάδα, να επισημάνουμε, ενώ έχουν πράγματι γίνει και αυτό αναγνωρίζεται από την αγορά, σημαντικά βήματα για τη

διευκόλυνση των επενδύσεων για την κλιματική αλλαγή (διευκόλυνση των ΑΠΕ, διευκόλυνση στην εξοικονόμηση ενέργειας, στροφή σε επενδύσεις φυσικού αερίου κλπ), υπάρχει μία βαθιά αντίδραση στην συμμετοχή στην ευρωπαϊκή αγορά, και επομένως συμμετοχή στα οφέλη από τον επερχόμενο προγραμματισμό διασυνοριακών επενδύσεων οι οποίες βασίζονται στο τρίτο πακέτο μέτρων και στη Ρυθμιστική σταθερότητα.

Τόσο η Έκθεση του ΥΠΕΚΑ για το 20-20-20, όσο και ειδικές μελέτες του Εργαστηρίου E3M του ΕΜΠ, του ΙΟΒΕ και του Ινστιτούτου Ενέργειας συγκλίνουν στο ότι η επίτευξη του στόχου απαιτεί τεράστια κινητοποίηση πόρων για τα ελληνικά δεδομένα, της τάξεως των 13-16 δισεκατομμυρίων ευρώ στη δεκαετία που διάγουμε. Αυτά περιλαμβάνουν τεχνολογίες «πράσινης» παραγωγής, τεχνολογίες εξοικονόμησης ενέργειας, και δίκτυα. Το ΕΜΠ, το οποίο διαχειρίζεται το μοντέλο PRIMES για όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, προβλέπει ότι αν η ηλεκτροπαραγωγή στην Ελλάδα διατηρήσει τη σημερινή της δομή, οι καταναλωτές θα υποστούν μεταξύ 2015 και 2030

αύξηση της μέσης τιμής ρεύματος από 20 έως 45% μόνο λόγω του κόστους του διοξειδίου του άνθρακα. Αρκεί να αναλογιστεί κανείς ότι σε όλη την προηγούμενη δεκαετία εκτιμάται ότι έγιναν επενδύσεις της τάξεως των 2 δισεκατομμυρίων ευρώ σε ΑΠΕ και 2,5 δισεκατομμυρίων σε θερμικούς σταθμούς φυσικού αερίου. Οι μελέτες συγκλίνουν στο ότι ειδικά η ανάπτυξη των ΑΠΕ θα απαιτήσει ευέλικτες μονάδες φυσικού αερίου και νέα ενισχυμένα ηλεκτρικά δίκτυα. Είναι βέβαιο ότι η επίτευξη του στόχου περνά μέσα από την ηλεκτρική διασύνδεση των νησιών, η οποία θα εξοικονομήσει σημαντικούς πόρους, και πλέον καθίσταται επιτακτική.

Είναι επίσης βέβαιο ότι η Ελλάδα, περισσότερο σήμερα από οποιαδήποτε άλλη χώρα της ευρωζώνης, χρειάζεται έξυπνα χρηματοδοτικά εργαλεία, χρειάζεται περισσότερο από ποτέ ξένα επενδυτικά κεφάλαια και εναρμονισμένες ρυθμιστικές και θεσμικές πρακτικές με την υπόλοιπη Ευρώπη, προκειμένου να μειωθεί το regulatory risk και να γίνουν αυτές οι πρόσθετες αναγκαίες επενδύσεις.

